Vis bildetekst

Norske skogeiere etablerer gigant-plantasje i Nicaragua

MANAGUA/Camoapa (b-a): Tidligere Norad-direktør Per Grimstad vil bevise at det går an å tjene penger og skape jobber gjennom rent kommersielle prosjekter i utviklingsland. Nå farter han mellom Norge og en teak-plantasje i Nicaragua som skal gi milliarder i kassa om tjue år.

Av I Nicaragua: Gunnar Zachrisen Sist oppdatert: 19.04.2015 16:34:44

– Dette er et utrolig morsomt prosjekt å jobbe med, men jeg er ikke så sikker på at jeg vil være her når de store inntektene begynner å komme, sier 75-åringen spøkefullt.

Med seg på laget har han en tålmodig og pengesterk gruppe investorer: norske skogeiere. Det er folk som er vant til å vente en generasjon på at trær skal vokse seg lønnsomme.

Den tidligere bergverksingeniøren, Norad-sjefen, statssekretæren, ambassadøren og Ap-politikeren er fortsatt kjapp i steget der han klyver opp den bratte lia. Nå vil han sjekke hvor mye land som er blitt klargjort siden dagen før. Klokken er bare litt over sju om morgenen, men en gruppe på seks landarbeidere har allerede vært i aksjon siden solstrålene brøt fram som gullstriper over horisonten.

Med nyslipte macheter svingende fra side til side har de målbevisst hogget seg rydning, meter for meter. Flere hundre kvadratmeter med gresskledd land er ryddet. Der vi kvelden før fant meterhøyt ugras, er det nå kortklipt og klart for planting.

– Dette er en hektisk periode. Innen utgangen av juli skal vi ha 500.000 planter ut på åkeren, forteller plantasjegründer Grimstad.

Ambassaden

Dagen i forveien – 23. mai – har vi ankommet den nye teakplantasjen La Embajada – eller på norsk: «Ambassaden». Det er et passende navn synes Per Grimstad, som i sin mangslungne karriere også har bekledd den norske ambassadørposten i Sør-Afrika. Men navnet har ingenting med norsk diplomati å gjøre. Snarere er det uttrykk for at eiendommen og dens tidligere eiere har hatt status og betydning i lokalsamfunnet. Med vid

og vakker utsikt til fjell og daler har La Embajada vært en av provinsen Boacos flotteste kvegfarmer.

Men ulike problemer dukket opp og gjorde kvegdrift i området gradvis vanskeligere: økende konkurranse og fallende kjøttpriser, svak infrastruktur, ineffektive driftsformer og den ødeleggende borgerkrigen på 1980-tallet. Krigen, som blant annet førte til at hovedhuset på farmen ble satt i brann, la en kraftig demper på all utvikling i området.

Nå er det fred, og det er trær, ikke kveg, som skal bringe ny velstand til området, håper Grimstad og hans norske investorer. Planen er å plante 1 million teakplanter på den tidligere kvegfarmen og tre andre farmer i området som det norsknicaraguanske firmaet Norteak til nå har kjøpt. Det er et svært langsiktig prosjekt med store investeringskostnader, men minimale inntekter de første årene.

Om 18-20 år

Området er per sommeren 2009 på rundt 1000 hektar, tilsvarende om lag ti kvadratkilometer, og skal gradvis utvides med nye oppkjøp.

Om 18-20 år skal trærne være fullt utvokst, om åtte år kan de første trærne felles for å skaffe inntekter. I mellomtida må Grimstad og den lokale ledelsen i Nicaragua bevise overfor investorene at alt går etter planen. Målet er at de tidligere kvegfarmene skal omdannes til en gigant-farm for hogging og eksport av hundretusener kubikkmeter teak. Grønne trær vil også bety grønne dollar for norske skogeiere - eller kanskje deres barn og barnebarn:

– Klarer vi å få til en plantasje på 4-5000 hektar, som er målet, vil det endelige ubeskjedne inntektsmålet når hovedhogsten kommer være til sammen i størrelsesorden 2 milliarder kroner. Men det krever også investeringer i 100-millioner-klassen, sier Grimstad.

Den tidligere Norad-direktøren sier likevel at det er utvikllngseffekt for Nicaragua som er det viktigste for ham og ikke hva han kan sette på konto om 20 år.

– Jeg ønsker å bevise at det er mulig å finne prosjekter selv i de fattigste u-land, som er så attraktive at det er mulig å få utenlandske investeringer på plass – og at det er mulig å tjene penger på dem. Samtidig må vi gjøre alt riktig, både miljømessig og i forhold til virkningene i lokalsamfunnene, sier Grimstad.

Han understreker at ikke en eneste dollar er brukt på smøring eller korrupsjon så langt i prosjektet, og at det også vil være policyen for framtida.

– Hvis man kjenner maktforholdene og prosessene, er det mulig. Men det krever arbeid, ikke minst et omfattende kontaktarbeid i samfunnet, sier Grimstad.

Han har fått støtte fra sin tidligere arbeidsgiver Norad til forundersøkelser, men ut over dette er det ikke aktuelt å bruke bistand i selve prosjektet. Snarere skal det produseres varer og tjenester som er så attraktive at de gir både fornøyde kunder og glade investorer.

Nye markeder i Østen

– Inntektene skal primært komme fra eksport av rundtømmer til USA og nye vekstmarkeder i Kina, India og andre asiatiske land. Dette er markeder som allerede etterspør mer tropisk tømmer enn det som tilbys, sier Per Grimstad.

– Er det ikke likevel dristig å spå om internasjonale markeder for tropisk trevirke tjue år fram i tid?

– Det blir ikke mer fruktbar jord i verden. Mens det er en økende miljø- og klimabevissthet blant folk, vet vi at størstedelen av hardwood i verden i dag er hogd ulovlig fra regnskog. Dette er noen av grunnene at markedene trolig vil ha en stadig økende etterspørsel etter miljøriktige skogprodukter.

Grimstad mener også at finanskrisa har fått folk til å innse at det er klokt å investere i noe håndfast.

– I dette tilfellet er det trær som vokser med flere meter per år.

Ved siden av å ha gjort hjemmeleksene i forhold til langsiktig markedsanalyse forsikrer gründer Grimstad at firmaet også har gjort grundige vurderinger av politisk og miljømessig risiko. Norsk utenrikspolitisk institutt er blant de institusjonene som har vært med i analysearbeidet som inngår i forundersøkelsene.

På miljøsiden får firmaets satsing positive skussmål fra uavhengige miljøverneksperter Bistandsaktuelt har snakket med i Mellom-Amerika: Å erstatte kvegfarmenes avskogede gressletter med plantasjeskog er i all

hovedsak positivt, blant annet for å unngå tørke. Dessuten vil økt tilgang på plantasjeteak redusere etterspørselen etter tropisk tømmer fra naturskog.

Politiske kontakter

Selskapet Norteak har registrert seg både i Nicaragua og Norge. Det er en nødvendighet ifølge nicaraguansk lov, men også en måte å håndtere risiko på. I Nicaragua utgjør den lokalkjente danske skogingeniøren Ove Faurby foreløpig selskapets daglige ledelse ute i felt i provinsen Boaco, mens Nicaraguas tidligere ambassadør i Norge Patricia Delgado er sekretær og koordinator for alt selskapet foretar seg i hovedstaden. Begge har, ifølge Grimstad, vært nøkkelpersoner i oppstartsfasen. Faurby med sine omfattende kunnskaper om tropisk biologi og Delgado med sine kontakter og bekjentskaper i næringsliv og politikk.

– Kontakter i ulike leirer er helt nødvendig i et samfunn som Nicaragua. Vi har sikret oss støtte til dette prosjektet både hos sandinistene og blant politikere i andre partier, både på sentralt og lokalt nivå, sier Grimstad.

Vil gi råd til andre

Like viktig som selve ideen om å etablere og eie en egen plantasje er at selskapet også etablerer et eget profesjonelt driftsselskap for plantasjer. Dette blir et selskap med stab og fagfolk som etter hvert skal tilby tjenester for skogsplantasjer i hele Nicaragua. En stor nicaraguansk investor, med erfaring fra sektoren, har nylig gått inn med kapital i det sistnevnte selskapet.

– Dette bringer oss nærmere målet om å få på plass et proft og slagkraftig plantasjefirma. Både lokale skogeiere og internasjonale selskaper vil kunne kjøpe tjenester av oss, slik at vi kan utvikle kompetansen i hele sektoren i Nicaragua, sier Grimstad optimistisk.

Et viktig element i satsingen er at erfaringen og ekspertisen som finnes i norsk skogbruksnæring skal formidles til den nye og mer uerfarne skogbrukssektoren i Nicaragua.

Skaper arbeidsplasser på tidligere kvegrancher

CAMOAPA (b-a): Arbeid for lokalsamfunnets menn og kvinner er en populær bieffekt av den norsknicaraguanske teakplantasjen i Boaco-provinsen.

Om lag 115 mennesker står allerede på Norteaks lønningslister: planteskolearbeidere, arbeidsledere, kontoransatte, kjøkkenhjelp og vakter. Av disse er om lag 40 fast ansatte og resten ansatte som er sysselsatt deler av året. I tillegg kommer sysselsatte hos underleverandører, som mennene vi beskuer mens de svinger sine lange kniver over ugras i den kjølige nicaraguanske morgenrøden.

De fleste av de ansatte er imidlertid kvinner. Det er en bevisst rekrutteringspolitikk fra firmaets side.

– Kvinner er trygg arbeidskraft. De har høy arbeidsmoral, de drikker ikke opp lønninga og møter på jobb når de skal, sier Grimstad – og får støtte fra dansken som foreløpig har den daglige ledelsen av farmen, skogingeniøren Ove Faurby.

Trange tider

– Det har vært vanskelige økonomiske tider her i det siste, så arbeidsplassene som kom med Norteaks kjøp av farmene har vært viktige for oss som bor her, sier plantasjearbeideren Amelia Huete.

Den 39-årige firebarnsmoren har bakgrunn som husmor og klesselger på lokale markedsplasser. Nå møter hun opp på Norteaks planteskole fra klokka 6 til klokka 15 mandag til fredag.

I dag er oppgaven hennes å skjære opp jordpølser i passelige pølsesnabber. I hver og en av de små snabbene skal andre arbeidere plante et frø av en teakplante, og når den blir passelig stor skal den ut på plantefeltene. Kanskje vil frøet om 18-20 år ende opp som et nylakkert stuebord hos en IT-ingeniør i Shanghai eller aksjemegler i New York.

Tok kurs, ble leder

Tvers over bordet for Amelia følger 25-årige Carmencita Marenco Amador arbeidsprosessen nøye. Den spedbygde og beskjedne trebarnsmoren er blant de lokale kvinnene med utdannelse. Det betyr at hun, i motsetning til en del andre av områdets kvinner, både kan lese og skrive. Amador, som er gift med en skomaker, har utdannelse tilsvarende ungdomsskole. I tillegg har hun tatt et kurs Norteak har avholdt på «Ambassaden».

Med dette kurset som faglig ballast og fordi hun er både arbeidsom, kjapp i hodet og pliktoppfyllende er Amador nylig utnevnt til arbeidsleder, forteller daglig leder Ove Faurby.

– Å være teamleder gir meg ekstra penger i månedslønn, 2600 cordobas (om lag 770 kroner) istedenfor det vanlige 2100, sier Carmencita Marenco Amador fornøyd.

Hennes eneste problem nå er at tilnavnet «lille-Carmen» fortsatt blir hengende ved der hun står og dirigerer sine eldre medarbeidere.

Skriftlige avtaler

Arbeidslønningene på plantasjen er regulert gjennom skriftlige avtaler og ligger over den lovfestede minstelønnen i landet (p.t. 1573 cordobas per måned for arbeidere i landbrukssektoren, tilsvarende om lag 460 kroner). Har du en spesiell kompetanse fra før, gir det ekstra i lønningsposen.

– Selskapet har økonomiske incentiver for at de ansatte skal utvikle sin egen kompetanse, forteller Faurby. De som kan lese og skrive får en 50-lapp ekstra i måneden, kan du kjøre traktor gir det 200 og å følge ulike kurs som arrangeres på farmen gir også litt ekstra uttelling.

En av de som har begynt på utdanning er traktorføreren Jorge Hernandez Borge. Den tidligere meieriarbeideren i slutten av 30-årene bekrefter at han har meldt seg på kurset Norteak arrangerer på «Ambassaden» for å lære de ansatte å lese og skrive.

– Det var dårlig med skoler der jeg bodde som ung, forteller Hernandez Borge.

– *Men hvorfor trenger du egentlig å kunne lese og skrive? Du har jo klart deg i mange år uten?*

– Jeg synes det er bra å kunne lese og skrive. Tidligere, når jeg skulle til byen, måtte jeg huske på alt folk ba meg om å kjøpe med. Nå kan jeg skrive det opp på en lapp.

På «Ambassaden» treffer vi også de lokale vaktene Concepción Pravia og Alejandro Huete. De representerer samtidig et stykke politisk historie. Mens Pravia deltok i contraskrigen på opprørernes side, var Huete først med sandinistene i fem år, før han – av helt opportunistiske grunner – skiftet side til opprørerne.

Men 1980-årenes motsetninger er allerede glemt, skal vi tro lokalbefolkningen. I dag er det knapt nok noen som løfter på øyenbrynene over at de to tidligere kamphanene er venner og vokter porten til farmen med hvert sitt gevær.

FAKTA: NorTeak

• Det er etablert et eiendomsselskap i Nicaragua, Norteak Nicaragua SA. Dette selskapet er eid av norske investorer gjennom holdingselskapet Norteak AS. Norteak Nicaragua SA eier de eiendommene dette holdingselskapet har kjøpt i Nicaragua, med de trærne som blir plantet der.

• De største aksjonærene er per 15. august 2009 Starteak AS v/ Per Grimstad og Inge Olav Fure (25,4 prosent), Norskog Invest AS (som er en medlemsorganisasjon for profesjonelle skogeiere – 16,5 pst.), Opplysningsvesenets fond (14 pst.), Stang Holding AS v/ Thomas Stang (13 pst.) og Anders Stang (10,6 pst.).

• De foreløpige investeringene beløper seg til cirka 16 millioner kroner.

• Det er også etablert et driftsselskap, Norteak Madera SA. Dette er et profesjonelt driftsselskap for

plantasjer, med en stab og fagfolk som etter hvert skal tilby sine tjenester for skogeiere i hele Nicaragua. Kundene vil være firmaer, kooperativer og enkeltbønder som er interessert i å starte med skogsplantasjer.

• Norteak Madera SA er eid av Norteak Holding AS i Norge. I tillegg har en stor nicaraguansk investor nylig gått inn med kapital som eier i det sistnevnte selskapet. Ifølge Grimstad sikrer dette selskapet et finansielt grunnlag framover. Målet er «å utvikle en profesjonell plantasjevirksomhet i Nicaragua, drevet av og for nicaraguanere, samtidig som man inviterer til investeringer utenfra».

Kilde: NorTeak AS

Publisert: 02.09.2009 06:00:00

Sist oppdatert: 19.04.2015 16:34:44

Skjul kommentarer

Redaksjonen

Kontakt

Adresse

Bestill nyhetsbrev

Annonser på nett og papir

RSS

Ansatte

Bestill papirutgaven - Gratis!

Tips oss! Nytt om navn